

Τίτλος: Έκθεση της Eurojust σχετικά με την παράνομη εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών — Εμπειρίες και προκλήσεις στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας

Ημερομηνία

13.04.2021

- Η παράνομη εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών εξακολουθεί να είναι μια **εξαιρετικά επικερδής αγορά** παγκοσμίως, της οποίας η αξία εκτιμάται, στην Ευρωπαϊκή Ένωση μόνο, στα **30 δισεκατομμύρια EUR** ετησίως. Οι συνολικές συνέπειες για την κοινωνία είναι δραματικές — σε επίπεδο υγειονομικής περίθαλψης, διακυβέρνησης, οικονομίας καθώς και σε άλλους τομείς που επηρεάζονται έμμεσα. Οι συνέπειες αυτές επηρεάζουν επίσης τις αρχές επιβολής του νόμου και τις δικαστικές αρχές, στις οποίες ασκείται υπερβολική πίεση εξαιτίας της απότομης αύξησης των υποθέσεων διακίνησης ναρκωτικών. Πολλά κράτη μέλη της ΕΕ δυσκολεύονται να διαθέσουν επαρκείς πόρους για την καταπολέμηση των εξαιρετικά ευέλικτων ομάδων οργανωμένου εγκλήματος που δραστηριοποιούνται σε διασυνοριακό επίπεδο.
- Επιπλέον, τα οργανωμένα εγκληματικά δίκτυα που δραστηριοποιούνται στην Ευρώπη επωφελούνται από τα ανοικτά σύνορα και από την πολυπλοκότητα των πολλών και διαφορετικών νομικών πλαισίων της ΕΕ. Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των καταστάσεων, **οι δικαστικές αρχές εντός και εκτός της ΕΕ συνεργάζονται επιτυχώς** – με τη στήριξη του **Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συνεργασία στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης (Eurojust)**. Κατά τα προσεχή έτη αναμένεται περαιτέρω αύξηση του αριθμού των παραπομπών στην Eurojust, γεγονός που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά τον σχεδιασμό.
- Η παρούσα έκθεση εξετάζει τις **εμπειρίες** και τις **προκλήσεις** στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας για την καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας και διακίνησης ναρκωτικών. Η **μεθοδολογία** που χρησιμοποιείται βασίζεται στον εντοπισμό και την ανάλυση κατάλληλων επιλεγμένων υποθέσεων, με βάση την πρακτική εμπειρία που αποκτήθηκε χάρη στη στήριξη του Οργανισμού στην εξέταση υποθέσεων διακίνησης ναρκωτικών μεταξύ των ετών 2017 και 2020 (1 838 υποθέσεις). Η ανάλυση των εν λόγω υποθέσεων διαρθρώνεται σε έξι κεφάλαια.
- Η έκθεση παρουσιάζει τη συνδρομή που παρέχει η Eurojust για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που σχετίζονται με επτά θέματα που ανακύπτουν συχνά, και συγκεκριμένα: τις νέες ψυχοδραστικές ουσίες (NPS) και (προ)πρόδρομες ουσίες, τη συνεργασία με τρίτες χώρες (συμφωνίες συνεργασίας, σημεία επαφής και άτυπη συνεργασία), τις ελεγχόμενες παραδόσεις, τη σύγκρουση δικαιοδοσίας, τη διερεύνηση χρηματοοικονομικών συναλλαγών, τον εντοπισμό και την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων, την ευρωπαϊκή εντολή έρευνας και τη διακίνηση ναρκωτικών σε ψηφιακό περιβάλλον.
- Με βάση την ανάλυση αυτή και την πείρα που έχει αποκτήσει η Eurojust στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας, η έκθεση προτείνει και περιγράφει **βέλτιστες πρακτικές** για τη διεξαγωγή διασυνοριακών ερευνών. Διατυπώνει **συμπεράσματα** και **συστάσεις** που μπορούν να συνοψιστούν ως εξής.
 - Η ΕΕ **θα πρέπει να συνεχίσει και να εντείνει τις προσπάθειες για την αντιμετώπιση των νομικών προκλήσεων** σε ό,τι αφορά τις **NPS (νέες ψυχοδραστικές ουσίες)** και τις πρόδρομες ουσίες. Εφόσον οι δικαστικές αρχές εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προκλήσεις σε επιχειρησιακό επίπεδο, η Eurojust είναι ο κατάλληλος οργανισμός για την υποστήριξη του δικαστικού συστήματος.

- Η συνεχής και ενισχυμένη συνεργασία με τρίτες χώρες μέσω των εισαγγελέων-συνδέσμων, των σημείων επαφής και άλλων δικτύων ή μέσω των Eurojust αποφέρει μεγάλα οφέλη σε πολλές υποθέσεις παράνομης εμπορίας και διακίνησης ναρκωτικών, καταδεικνύοντας **σαφώς την ύπαρξη πρόσθετων δυνατοτήτων για εθνικές έρευνες**. Σύμφωνα με την πρόσφατη στρατηγική της ΕΕ για την Ένωση Ασφάλειας και τη νέα στρατηγική της ΕΕ για τα ναρκωτικά 2021-2025, η Eurojust εκφράζει την ικανοποίησή της και υποστηρίζει σθεναρά τον στόχο της προώθησης και ενίσχυσης της συνεργασίας με τρίτες χώρες, για παράδειγμα με τη σύναψη περαιτέρω συμφωνιών συνεργασίας, την επέκταση του δικτύου σημείων επαφής και τη διεύρυνση της συνεργασίας με άλλα θεσμικά όργανα, οργανισμούς και δίκτυα.
- Η συνδρομή της Eurojust μπορεί να έχει ιδιαίτερη προστιθέμενη αξία σε υποθέσεις **διασυνοριακής ελεγχόμενης παράδοσης** προκειμένου να βοηθηθούν οι εθνικές δικαστικές αρχές να υπερνικήσουν τα εμπόδια που προκύπτουν από το κατακερματισμένο ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη πριν και κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης μιας ελεγχόμενης παράδοσης. Θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο **μεγαλύτερης εναρμόνισης και ειδικής ρύθμισης αυτών των ερευνητικών μέτρων σε επίπεδο ΕΕ** προκειμένου να διευκολυνθεί η δικαστική συνεργασία στον τομέα αυτό.
- Για την αποφυγή αρνητικών επιπτώσεων σε παράλληλες έρευνες, όπως σε ζητήματα που διέπονται από την αρχή *ne bis in idem*, η Eurojust προσφέρει την εμπειρογνωμοσύνη της σε υποθέσεις όπου ενδέχεται να υπάρχει **σύγκρουση δικαιοδοσίας**. Μια **κοινή σύσταση (ή αίτηση)** μπορεί επίσης, σε ορισμένες περιπτώσεις, να θεωρηθεί πολύτιμη επιλογή που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη λήψη αμερόληπτης γνώμης σχετικά με τα επόμενα βήματα.
- Η διερεύνηση χρηματοοικονομικών συναλλαγών σε υποθέσεις παράνομης εμπορίας και διακίνησης ναρκωτικών και ιδίως η δέσμευση, δήμευση και ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων έχουν αποδειχθεί υψίστης σημασίας, λαμβανομένου υπόψη του αντίκτυπού τους στις ομάδες οργανωμένου εγκλήματος. Τα ενδιαφερόμενα μέρη ενθαρρύνονται να κάνουν πλήρη χρήση των **Υπηρεσιών ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων (ARO)**, των **μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ)** και άλλων δικτύων. Η Eurojust στηρίζει τους επαγγελματίες σε όλα τα στάδια της διερεύνησης χρηματοοικονομικών συναλλαγών και κατά την πρακτική εφαρμογή του νέου **κανονισμού σχετικά με τις αποφάσεις δέσμευσης και δήμευσης** (Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1805).
- Το **Ευρωπαϊκό δικαστικό δίκτυο για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο (EJCN)** αποτελεί σημαντικό φορέα που παρέχει πολύτιμη στήριξη για την καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών στο σκοτεινό δίκτυο, σε εικονικές πλατφόρμες ή μέσω της χρήσης ψηφιακών εργαλείων επικοινωνίας. Δεδομένου ότι οι έρευνες αυτές απαιτούν συχνά ειδικές γνώσεις όχι μόνο σε επίπεδο επιβολής του νόμου αλλά και μεταξύ των δικαστικών αρχών, ιδίως σε διασυνοριακές υποθέσεις, η Eurojust **ενθαρρύνει επίσης τους επαγγελματίες να προσεγγίζουν τα εθνικά σημεία επαφής του EJCN** σε σχετικές υποθέσεις.
- Συνιστάται θερμά η σύσταση **κοινής ομάδας έρευνας (ΚΟΕ)** σε ενδεδειγμένες υποθέσεις παράνομης εμπορίας και διακίνησης ναρκωτικών. Σε αντίθεση με τη διάχυτη ανησυχία που επικρατεί, η σύσταση ΚΟΕ δεν υπήρξε ποτέ απλούστερη για τις δικαστικές αρχές, καθώς η **Eurojust παρέχει στήριξη σε όλες τις φάσεις μιας ΚΟΕ**, διευκολύνοντας τη διαπραγμάτευση, τη σύνταξη, τη σύσταση, τη διαχείριση και τη χρηματοδότηση μιας ΚΟΕ.
- Παρά τα ελπιδοφόρα και θετικά αποτελέσματα των **κέντρων συντονισμού** της Eurojust (π.χ. κατά τη διάρκεια ημερών κοινής δράσης που αποσκοπούν σε ταυτόχρονες και συντονισμένες συλλήψεις, έρευνες και κατασχέσεις), οι εθνικές δικαστικές αρχές φαίνεται να είναι απρόθυμες να ζητήσουν τη σύσταση κέντρων συντονισμού σε υποθέσεις παράνομης

εμπορίας και διακίνησης ναρκωτικών. Ως εκ τούτου, η Eurojust **καλεί και ενθαρρύνει τις δικαστικές αρχές να κάνουν ευρύτερη χρήση αυτού του ισχυρού εργαλείου στον εν λόγω τομέα εγκληματικότητας.**

- Η **προστιθέμενη αξία της έγκαιρης παραπομπής στην Eurojust** εν τέλει ενισχύει τη διεθνή διάσταση κάθε εθνικής υπόθεσης παράνομης εμπορίας και διακίνησης ναρκωτικών. Ως εκ τούτου, η Eurojust **ενθαρρύνει τις αρχές που εμπλέκονται σε υποθέσεις διασυνοριακής παράνομης εμπορίας και διακίνησης ναρκωτικών** να επικοινωνήσουν με τα αντίστοιχα εθνικά μέλη τους για να συζητήσουν τις διαθέσιμες δυνατότητες στη συγκεκριμένη υπόθεση το συντομότερο δυνατόν.